

Paul Celan: Das Wildherz / Dzikie serce (tł. Ela Binswanger)

Paul Celan: Dzikie serce

DZIKIE SERCE, oswojone
na poły po omacku ciosem

w płuco,

wydech gulgocze,

powoli, podmywane krwią
układa się
rzadko kiedy obiecane
poprawne
obok życia
życie.

(tł. Ela Binswanger)

*

Paul Celan: Dzikie serce

DZIKIE SERCE, udomowione
półślepy pchnięciem ostrza

w płuco,

wydychanie tryska,

powoli, krwawo podmywszy,
konfiguruje się
z rzadka przepowiedziane przyobiecaniem
prawe
równoległe
życie.

(z tomu "Lichtzwang/Natręctwo światła", w tł. Martina Suchanka, wyd. Biblioteka Śląska, Katowice 2022)

*

Paul Celan: Das Wildherz

DAS WILDHERZ, verhäuslicht
vom halbblinden Stich

in die Lunge,

Veratmetes sprudelt,

langsam, blutunterwaschen
konfiguriert sich
das selten verheiße
rechte
Neben-
leben.

Camedo, w pociągu Domodossola-Locarno, 8.9.1967, o poranku; z tomu "Lichtzwang", Suhrkamp Verlag, Frankfurt am Main 1970, wydanie pośmiertne. Paul Celan był w drodze do Tegny w Ticino/Tessynie, gdzie wyjechał za zgodą kliniki. W Ticino przebywał do ok. 17.9.1967 razem z Franzem Wurmem (1926, w Pradze-2010 w Asconie) u jego przyjaciół, fotografa Miggela (Michaela) Wolgensingera (1913, w Zurichu-1990, w Zurichu) i jego żony, fotografki, Luzzi (1915, w Bukareszcie-2000, w Zurichu).

Pod koniec stycznia 1967 Celan próbował popełnić samobójstwo, w następstwie czego trafił na przymusowe leczenie do kliniki psychiatrycznej. We wrześniu dostał wprawdzie pozwolenie na wyjazd do Szwajcarii, ale leczenie nadal nie było ukończone.

*

@tłumaczenie: *das verheiße(ne) Land = ziemia obiecana*

*

Franz Wurm (16 marca 1926 w Pradze - 29 września 2010 w Asconie) był czechosłowacko-szwajcarskim poetą, pisarzem i tłumaczem z języka francuskiego (René Char), czeskiego (Vladimír Holan) i angielskiego (Moshé Feldenkrais, Richard Dove).

W 1939 roku rodzice wysłali go do krewnych w Anglii, co uchroniło go przed rasistowskim szaleństwem Hitlera. Uczęszczał tam do szkoły Cheltenham College, a następnie studiował języki niemieckie i romańskie w Queen's College na Uniwersytecie Oksfordzkim w latach 1943-1947. Jego rodzice zginęli w trakcie ewakuacji do Auschwitz.

W 1949 przeniósł się do Zurychu. Od 1960 przyjaźnił się z Paulem Celanem. Przyjaźnił się także z H. G. Adlerem, Samuelem Beckettem, Michaelem Hamburgerem, René Charem i wieloma innymi pisarzami. Utrzymywał także kontakty z takimi kompozytorami jak Bernd Alois Zimmermann. W latach 1966-1969 był szefem programu kulturalnego Radia DRS w Zurychu. W latach 1969-1971 mieszkał w Pradze, następnie wrócił do Zurychu, a w 1974 na sześć miesięcy zamieszkał w Tel Awiwie. Po powrocie założył wspólnie z Moshé Feldenkraisem Instytut Feldenkraisa w Zurychu, którym odtąd kierował.

Jego dramat "Unter Anderen" był z powodzeniem wystawiany w teatrze Schauspielhaus w Zurychu w latach 1991-1992. Ostatnie lata życia spędził w odosobnieniu w Asconie. *(tł. z niemieckiej Wiki)*

W roku 2003 ukazała się korespondencja między Paulem Celanem i Franzem Wurmem, "Briefwechsel mit Franz Wurm", wydana przez Barbarę Wiedemann w porozumieniu z Franzem.

Jest ona dowodem otwartej rozmowy między dwoma poetami i tłumaczami na tematy literackie i polityczne. Listy świadczą także o głębokiej przyjaźni, która okazała się silna nawet w trudnych czasach. Korespondencja, prowadzona z poetyckim zacięciem przez obie strony, zachowała się niemal w całości (zaginięły tylko dwa listy). Zawiera ważne wzajemne sugestie, wzajemną krytykę, wymianę prac oraz refleksję poetycką; zawiera informacje o wspólnych projektach tłumaczeniowych. *(opis wydawcy tł. z niem.)*

na zdj. Paul Celan (r.) z pisarzem Walterem Höllererem, Tegna, Ticino, wrzesień 1967, fot. Renate von Mangoldt